

Vejle, den 21. februar 2018

Til
Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Mail: Henrik.Lindgaard@uvm.dk
Emne: "Høringssvar institutionslov FGU"

Produktionsskoleforeningens høringssvar vedr. forslag til lov om institutioner for forberedende grunduddannelse

Vores overordnede indtryk af forslag til lov om institutioner for FGU er, at det generelt afspejler *Aftale om bedre veje til uddannelse og job*, på en for det meste dækkende måde. Vi har en række bemærkninger til områder af større og mindre karakter. Nogle er områder, hvor lovforslaget for os at se ikke i tilstrækkelig grad afspejler aftalen, mens andre områder fint afspejler aftalen – men hvor aftalen i vores optik er problematisk, og derfor kalder på vores bemærkninger og alternativer.

NB: Det har været en meget kort høringsperiode, særligt materialets omfang taget i betragtning. Derfor forbeholder vi os retten til at komme med yderligere bemærkninger og forslag til ændringer under lovbehandlingen.

Vi gør neden for bemærkninger til følgende områder:

1. Institutionernes opgave med at udbyde og varetage forberedende grunduddannelse (§ 1. Stk. 1)
2. Stærk lokal forankring på FGU-skolerne
3. De midlertidige bestyrelses sammensætning
4. Elevernes demokratiske indflydelsesmuligheder
5. Udslusningsmodel
6. Arbejdsskadesikring
7. Skoleydelse
8. FGU bør omfattes ift. de regionale udviklingsmidler
9. Overgangsproblematikker

1. Institutionernes opgave med at udbyde og varetage forberedende grunduddannelse (§ 1. Stk. 1)

Aftale om bedre veje til ungdomsuddannelse fastlægger, at der skal oprettes ca. 90 skoler, som organiseres i selvejende FGU-institutioner, der udgør op imod 1/3 af det samlede antal skoler, dvs. ca. 30 FGU-institutioner (jf. aftalen s. 23). Ydermere slår aftalen fast, at alle 90 udbudssteder i udgangspunktet skal udbyde alle tre FGU-spor (s. 24).

I PSF mener vi, at det er en central del af FGU's organisering, at institutionerne – og dermed ledelsen – konkret er blandt udbudsstederne. Altså at der i hvert dækningsområde er en institution, som udbyder alle tre spor, og hvor FGU's ledelse, administration etc. har sit virke. Det er en forudsætning for at institutionsledelsen kan have den viden og indsigt, som er nødvendig for drive og udvikle FGU. For os at se er der heller ingen tvivl om, at det er netop, hvad aftalen lægger op til. Derfor er det uhensigtsmæssigt, at der i lovforslagets bemærkninger står, at "der vil kunne varetages undervisning i alle dele af institutionen, herunder på den geografiske placering for institutionens hovedsæde" (s. 37). Ordvalget 'der vil kunne ...' mener vi skal ændres, således at det klart og umisforståeligt fremgår, at der på institutionens geografiske placering *skal* udbydes og varetages undervisning i alle tre spor af Forberedende Grunduddannelse.

2. Stærk lokal forankring på FGU-skolerne

Det står klart allerede i aftalen, at FGU-institutionen skal have en en-strengt ledelse med én bestyrelse, én institutionsleder, ét budget og ét regnskab, samt at det er institutionen og ikke skolerne, der ansætter medarbejderne (jf. aftalen s. 23). Skolerne har pædagogisk ledelse. Pædagogisk ledelse uddybes i aftalen med ordene "*Pædagogisk ledelse: Ledelsen skal sikre dygtige og engagerede medarbejdere, som kan skabe læring og trivsel for den enkelte elev. Rekruttering og udvikling af læringsmiljøet er derfor en kerneopgave for ledelsen.*" (aftalen s. 32). Det peger på to problemstillinger, først at pædagogisk ledelse faktisk kræver et ledelsesrum, dernæst at alle 90 skoler for at kunne leve op til målsætningerne for FGU skal bygge på en stærk lokal forankring og på en stærk faglig kultur.

I PSF mener vi, at det er vigtigt at sikre bestyrelsen mulighed for at uddelegere kompetence fra institutionens ledelse til den lokale skole. FGU bygger på produktionsskolernes pædagogiske praksis, og den praksis hænger ikke sammen med centralistisk og topstyret ledelse langt fra dagligdag og lokale forhold. Muligheden for delegering er allerede bekræftet i lovbemærkningerne til § 17 (s. 52), men det bør tydeliggøres, at det også kan gælde til de pædagogiske ledere.

3. De midlertidige bestyrelses sammensætning

Lovudkastet § 60 lægger op til, at når etableringen af FGU er godkendt, så nedsættes derefter en midlertidig bestyrelse for hver FGU-institution (tidshorisont primo september 2018). Den midlertidige bestyrelses væsentligste opgaver vil være at ansætte institutionens leder, samt at

forberede etableringen af den ny FGU-institution. Af lovbemærkningerne fremgår (s. 90), at det vil være af afgørende betydning, at den midlertidige bestyrelse er fuldt funktions- og beslutningsdygtig, herunder at den besidder de rette kompetencer samt har den fornødne legitimitet ift. de institutioner, der skal indgå i FGU.

I betragtning af denne afgørende betydning ift. at få skabt et godt grundlag for FGU-institutionen, er det bemærkelsesværdigt, at der med lovudkastet lægges op til den vel nok smallest tænkelige model for en midlertidig bestyrelse. Det kan måske give en vis beslutningskraft at der er så få medlemmer, men det sætter spørgsmålstejn ved kompetencen og dermed funktionsdygtighed samt ved legitimiteten. Er der den tilstrækkelige viden ift. at etablere FGU som en ny uddannelse, der tager udgangspunkt i produktionsskolernes særlige pædagogik kombineret med almenfaglige elementer fra VUC? Og hvori består legitimiteten, når kommunerne og produktionsskolerne i dækningsområdet kun har én repræsentant hver, mens der i øvrigt ikke er medarbejderrepræsentant? Det er et dårligt udgangspunkt for de mange ledere og medarbejdere på produktionsskolerne, som helt og fuldt skal overgå til FGU, at de i så ringe grad er repræsenteret i processen.

I PSF mener vi, at det er afgørende vigtigt, at de nye FGU-institutioner kommer godt fra land. Derfor bør etableringen af FGU tidligst muligt gives maksimal kompetence og legitimitet! Det vil bedst ske ved at tage udgangspunkt i den bestyrelse, der også fremadrettet skal lede FGU-institutionen, jf. § 12. Der er intet til hinder for at lade det være 'grundstammen' i den midlertidige bestyrelse, og det vil garantere legitimitet ift. ansættelse af institutionens leder samt øvrige tiltag mhp. etableringen af den ny uddannelse. Derudover er der behov for i overgangen at skabe legitimitet for de institutioner, der skal indgå i den ny FGU, ved at alle produktionsskoler i dækningsområdet skal have repræsentation – fordi produktionsskolerne som den eneste institution overgår fuldt og helt til FGU. Og endelig bør der være en medarbejderrepræsentant for hhv. produktionsskolerne (samlet) og VUC (samlet).

Endelig skal nævnes, at vi ikke ser nogen begrundelse (heller ikke i bemærkningerne) til § 60 Stk. 5 (særlige vilkår for Bornholm, København og Frederiksberg), og derfor mener vi, den bør ophæves.

4. Elevernes demokratiske indflydelsesmuligheder

Elever på FGU har ret til at danne et elevråd, men overholder dette ikke væsentlige demokratiske principper, kan institutionslederen suspendere dette (kapitel 4). Elevrådet udpeger repræsentanter til udvalg m.v., men ikke til bestyrelsen (§ 12 indeholder ingen bestemmelser om at elevrådet skal udpege tilforordnet til bestyrelsen, således som det fx er tilfældet for produktionsskolernes bestyrelse).

I PSF mener vi, at det er uhensigtsmæssigt, at institutionslederen kan suspendere elevrådet. Det er et centralt formål i FGU at styrke elevernes demokratiske dannelse og kompetencer til aktiv deltagelse i demokratiet (lovforslag til lov om FGU § 1 Stk 2), og elevrådet er et væsentligt hertil.

Det er institutionens ansvar, at elevrådet fungerer efter demokratiske principper. Desuden mener vi, at elevrådet bør have en tilforordnet i bestyrelsen, således som det i dag er praksis på produktionsskolerne.

Vi foreslår følgende ændringer i § 25 og § 12 (tilføjelser er skrevet med fed skrift og slettet tekst er overstreget):

§ 25. Eleverne har ret til at danne et elevråd på institutionen. Elevrådet udpeger repræsentanter for eleverne til udvalg m.v., som institutionen har nedsat til at behandle spørgsmål af betydning for elever i almindelighed. Dette gælder dog ikke udvalg m.v., hvor elevers deltagelse ville stride mod anden lovgivning.

~~Stk. 2. Overholder elevrådet ikke væsentlige demokratiske principper, kan institutionens leder suspendere elevrådet.~~

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om valg til elevråd, om rådets virksomhed, suspension og om bestyrelsens forpligtelse over for det.

§ 12. Stk. 2. Af og blandt institutionens medarbejdere udpeges to medlemmer til bestyrelsen, af hvilke det ene har stemmeret. Medarbejderudpegede bestyrelsesmedlemmer er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område. Antallet af medlemmer udpeget af medarbejderne kan dog udvides med sigte på, at medarbejdere fra forskellige af de til institutionen tilhørende skoler kan være repræsenteret i bestyrelsen. **Elevrådet, jf. § 25, udpeger en tilforordnet til institutionens bestyrelse.**

5. Udslusningsmodel

Af *Aftale om bedre veje til uddannelse og job* fremgår, at de FGU-institutioner, der i særlig grad løfter unge og er gode til at få de unge videre i uddannelse eller job, skal belønnes via et udslusningstaxameter. Dette skal tage udgangspunkt i praksis på produktionsskolerne i dag (s. 26). Af lovforslagets § 26 samt bemærkninger hertil (s. 60) fremgår, at udslusningstaxameteret ydes, når institutionen kan dokumente, at en elev er gået videre til og har været i kompetencegivende uddannelse eller beskæftigelse i en sammenhængende periode.

I **PSF mener vi**, at det grundlæggende er fornuftigt, at der gives en belønning, når arbejdet med eleverne bærer frugt. Men det er vigtigt, at incitamenterne 'er skruet rigtigt sammen', og derfor er det for snævert, når lovforslaget indskrænker det til kompetencegivende uddannelse eller beskæftigelse. Det omfatter fx ikke STU, som for en mindre gruppe unge er den rigtige uddannelse (og derfor tæller den jo med i uddannelsesmålsætningen). Ydermere kan der være uddannelsesplaner, hvor målsætningen er en anden end kompetencegivende uddannelse eller beskæftigelse, og såfremt institutionen i udslusningen imødekommer de mål, som er sat i uddannelsesplanen, bør dette arbejde belønnes tilsvarende.

Det bemærkes desuden at Produktionsskoleforeningen har lavet et stykke arbejde omkring udslningsmodeller, og i den forbindelse har været i dialog med Undervisningsministeriet. Vi anbefaler derfor, at det arbejde, der er gjort i forbindelse hermed, inddrages.

Vi foreslår følgende ændringer i § 26 (tilføjelser er skrevet med fed skrift og slettet tekst er overstreget):

§ 26. Stk. 3. Undervisningsministeren yder et særligt tilskud for udslning af elever, der **opfylder de i uddannelsesplanen fastsatte mål eller** i forlængelse af et forløb på forberedende grunduddannelse går videre i ~~kompetencegivende~~ **ungdomsuddannelse** eller beskæftigelse. Tilskuddet og betingelserne herfor fastsættes som en takst pr. årselev på de årlige finanslove.

6. Arbejdsskadesikring

Elever på FGU er berettiget til ydelser efter reglerne om arbejdsskadesikring, såfremt de kommer til skade under arbejdspladslignende forhold. Rammerne for hvad der er arbejdspladslignende forhold er i dag ret stramme, og der er ingen ankemulighed. Det skaber allerede i dag problemer på produktionsskolerne, når elever kommer til skade under aktiviteter og opgaver som fx idræt, rundvisninger mm. Tilskadekomst ifm. aktiviteter, man i dag ikke ville betragte som værende arbejdspladslignende forhold, må forventes at forekomme på FGU, dels fordi en del af undervisningsaktiviteterne (særligt på AGU) ikke foregår under sådanne forhold, dels fordi der er krav om en række andre aktiviteter (motion, tværgående aktiviteter mv.).

I **PSF mener vi**, at rammerne for arbejdsskadesikring er for snævre i betragtning af FGU's indhold. I lovbemærkningerne åbnes for at ministeren kan bemyndige regler om tilsvarende forhold (s. 77), og det mener vi, der bliver behov for. Dernæst savner vi en afklaring om muligheden for at tegne ekstra forsikringer, som kan dække eleverne i de tilfælde arbejdsskadesikringen ikke gør det (det er ikke juridisk muligt i dag).

7. Skoleydelse

Af bemærkningerne s. 31 kan man få det indtryk, at skoleydelse som pædagogisk værktøj først og sidst handler om muligheden for at fratage eleverne ydelser, såfremt de uden lovlig grund kommer for sent eller udebliver, eller ikke deltager aktivt i opfyldelse af den individuelle forløbsplan (s. 31).

I **PSF mener vi**, at skoleydelse efter samme model som produktionsskolerne i dag er den rigtige ydelsesform på FGU – man burde for os at se overveje at indføre den bredt i uddannelsessystemet. Men vi finder det på sin plads at gøre opmærksom på, at skoleydelsen er et pædagogisk værktøj først og fremmest derved at det gives for aktiv deltagelse. Dette mener vi bør fremgå af bemærkningerne.

8. FGU bør omfattes ift. de regionale udviklingsmidler

Regionerne har i dag udviklingsmidler, som kan gives mhp. at understøtte kvalitetsudvikling på ungdomsuddannelserne samt på de almene voksenuddannelser (avu-, FVU og ordblindeundervisning). Produktionsskolerne er ikke omfattet, og kan derfor ikke modtage regionale udviklingsmidler.

I PSF mener vi, at FGU-institutionerne bør være blandt de institutionsformer, der kan modtage støtte til kvalitetsudvikling fra regionale udviklingsmidler.

9. Overgangsproblematikker

Som en generel bemærkning mener vi, det er vigtigt, at der er opmærksomhed omkring overgangsproblematikker. Etableringen af FGU sker parallelt med fuld drift på alle de involverede institutioner, og det er grundlæggende en udfordring: At de nuværende skoler skal drives, samtidig med at der skal håndteres forhandling og opstart af nye FGU institutioner. Hvordan sikrer man kompetent ledelse frem til sidste dag på de nuværende produktionsskoler, samtidig med at flere lederressourcer enten er i gang med at opbygge FGU, eller er rejst til andre jobmuligheder? Og tilsvarende på medarbejdersiden – hvordan fastholder vi medarbejderne på de nuværende institutioner, og i det omfang det er nødvendigt, hvordan tiltrækker vi kvalificeret personale til ledige stillinger og jobfunktioner?

Tiltrædelse fra Forstanderkredsen

Med venlig hilsen

Axel Hoppe

Sekretariatsleder, Produktionsskoleforeningen